

Klima-kollaps i Haag

Af John Nordbo, 92-gruppen

Forud for den 6. partskonference i klimakonventionen stod det klart, at det ville blive vanskeligt at opnå et godt resultat for miljøet. Forhandlingerne forud for mødet havde således ikke handlet om beskyttelse af miljøet, men i stedet om at slippe billigst muligt fra Kyotoprotokollen. Set i det lys, var resultatet af partskonferencen bedre end ventet. Der blev ikke indgået nogen aftale, som udhulede Kyotoprotokollen, men det var tæt på.

Mødet sluttede som bekendt uden resultat - partskonferencen forventes genoptaget i maj 2001. Hvis Kyotoprotokollen skal forsvares mod udhulinger til den tid, er der behov for en meget aktiv indsats.

Kompromis-forslaget

Da ministrene ankom for at deltage i partskonferencens sidste uge, var EU på hælene. Flere af EU's forslag, fx loftet over brugen af de fleksible mekanismer og positivlisten for CDM-projekter (Clean Development Mechanism) var stort set ikke blevet diskuteret. Muligvis fordi det franske formandskab for EU ikke syntes om forslagene. Andre af EU's forslag var vanskelige at forklare og forsvare, fordi der var tale om forslag, som udsprang af interne kompromisser. Det gjaldt ikke mindst et centralt forslag vedrørende medregningen af CO₂-optag i skove, jorde mv., som især Finland havde insisteret på. Endelig var der rygter om, at den britiske viceudenrigsminister, John Prescott, allerede havde indgået en aftale med amerikanerne - selv om han naturligvis ikke havde noget mandat til at forhandle en sådan aftale igennem for EU.

Et par dagen inde i den sidste uge så situationen imidlertid bedre ud. Ministrene havde i et vist omfang formået at få forhandlingerne til at dreje sig om de vigtigste af EU's forslag, og der var god overensstemmelse mellem EU's og u-landenes synspunkter på centrale punkter: CO₂-optag burde så vidt muligt ikke medregnes; der burde indføres et loft over brugen af de fleksible mekanismer; og projekter som omfatter CO₂-optag skulle ikke være muligt i CDM.

På dette tidspunkt stod Paraply-gruppen, som består af USA og de nærmeste allierede i klimasagen temmelig isoleret og delvist splittet. Den hårde kerne - USA, Canada, Australien og Japan - syntes dog enige på de fleste punkter.

Torsdag formiddag annoncerede den hollandske miljøminister, Jan Pronk, som var formand for mødet, at han ville fremlægge et kompromisforslag. Han udtalte, at hverken klimakonventionens eller Kyotoprotokollens integritet ville blive truet, og at der ville være tale om et forslag, som ville kræve indrømmelser af alle parter.

Det var imidlertid ikke tilfældet. Det forslag, som blev fremlagt var på de allervigtigste punkter i tråd med holdningen blandt USA og de nærmeste allierede. Nogle af kritikpunkterne er:

1. Betydelige fradrag for CO₂-optag i skove og på landbrugsjorde mv.

Pronks forslag indebærer, at CO₂-optaget i skove, på landbrugsjorde, i græsområder samt som følge af genplantning af jorde (med andet end træer) kan modregnes i landenes emissioner af drivhusgasser. Det betyder blandt andet, at lande kan få lov til at øge deres udledninger af drivhusgasser, blot fordi vedmassen i deres skove vokser. Modregningen af CO₂-optaget er dog begrænset af et loft på 3% af drivhusgasudledningerne i 1990. (Andre lande end EU har reduktionsforpligtelser på mindre end 7%.)

2. Intet bindende, kvantitativt loft over brugen af de fleksible mekanismer

Ifølge Pronks forslag skal landene "primært" opfylde deres reduktionsforpligtelser via hjemlige tiltag. "Primært" vil kunne fortolkes på forskellig måde, og det er blot en omskrivning af Kyotoprotokollens ord om, at de fleksible mekanismer skal være et "supplement" til hjemlige aktiviteter. Det fremgår eksplicit af Pronks forslag, at overtrædelse af forpligtelsen til primært at bruge hjemlige tiltag, ikke kan føre til mærkbare sanktioner.

3. Store mængder af "hot air" til salg

Ifølge Pronks forslag skal lande have lov til at sælge retten til at udlede 30% af deres emissioner i 1990, uden at der stilles nogen krav. Sælgerlandet behøver således ikke sandsynliggøre, at landets emissioner vil være lavere end de resterende 70% i forpligtelsesperioden.

4. Mulighed for plantager og kulkraft som CDM-projekter

Pronks forslag indeholder ingen begrænsninger på, hvilke projekter der kan godkendes som JI-projekter (Joint Implementation), men a-kraftprojekter udelukkes fra CDM. Forslaget indebærer endvidere, at træplantning, herunder plantager, kan være en del af CDM. Forslaget indebærer ikke, at der fastsættes konkrete regler, som begrænser muligheden for at gøre aktiviteter, der alligevel vil blive udført, til CDM-projekter.

Godt at EU stod fast

Kritikpunkt 1 inderbærer, at en række lande, herunder USA, Canada og Japan, får nedsat deres reduktionsforpligtelse fra Kyoto, uden at de behøver at gøre noget. De øvrige kritikpunkter medfører, at landene vil kunne købe sig til retten til at udlede en ubegrænset mængde af drivhusgasser, formentlig endda for små midler. Hertil skal lægges, at sanktionssystemet i Pronks forslag er svagt. Der opereres ikke med bøder eller andre former for økonomiske sanktioner, såfremt forpligtelserne ikke overholdes.

Pronks kompromisforslag lå således meget lang fra 92-gruppens ønsker, og selv om forhandlingerne brød sammen i Haag, så er sagen den, at EU og USA formentlig var tæt på at indgå en aftale, som ville have indeholdt flere af de problematiske elementer i Pronks forslag. EU kan med andre ord roses for at have stået fast, men det er uklart, hvor længe EU vil gøre det.

92-gruppen er et samarbejde mellem 18 danske miljø- og udviklingsorganisationer, som alle arbejder med opfølgningen af FN's Miljø- og Udviklingskonference i Rio.